

Γενικές αρχές της βιομηχανικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η βιομηχανική πολιτική της ΕΕ αποσκοπεί στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, εξασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό ότι θα μπορεί να διατηρήσει τον ρόλο της ως κινητήρια δύναμη για βιώσιμη ανάπτυξη και απασχόληση στην Ευρώπη. Διάφορες στρατηγικές έχουν εγκριθεί προκειμένου να εξασφαλισθούν καλύτερες γενικές συνθήκες για την βιομηχανία της ΕΕ, από τις οποίες η πλέον πρόσφατη περιγράφεται στην ανακοίνωση του Ιανουαρίου 2014 «Για μια Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Αναγέννηση».

Νομική βάση

Το άρθρο 173 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στόχοι

Η βιομηχανική πολιτική έχει οριζόντιο χαρακτήρα και αποσκοπεί στη διασφάλιση ευνοϊκών γενικών συνθηκών για την βιομηχανική ανταγωνιστικότητα. Είναι επίσης καλά ενσωματωμένη σε μια σειρά άλλων πολιτικών της ΕΕ όπως αυτές που αφορούν το εμπόριο, την εσωτερική αγορά, την έρευνα και καινοτομία, την απασχόληση, την προστασία του περιβάλλοντος και τη δημόσια υγεία. Η βιομηχανική πολιτική της ΕΕ έχει συγκεκριμένα τους εξής στόχους: 1) «να επιταχύνει την προσαρμογή της βιομηχανίας στις διαρθρωτικές μεταβολές», 2) «να προαγάγει ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάληψη πρωτοβουλιών και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων στο σύνολο της Ένωσης, και ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων», 3) «να προαγάγει περιβάλλον που να ευνοεί τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων», και 4) «να βελτιώσει την εκμετάλλευση του βιομηχανικού δυναμικού των πολιτικών στους τομείς της καινοτομίας, της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης» (άρθρο 173 της ΣΛΕΕ).

Επιτεύγματα

A. Εισαγωγή

Τα μέσα της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ, τα οποία είναι επίσης εκείνα της πολιτικής για τις επιχειρήσεις, έχουν ως στόχο να δημιουργήσουν τις γενικές συνθήκες εντός των οποίων οι επιχειρηματίες και οι επιχειρήσεις θα μπορούν να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να αξιοποιούν τις ιδέες και τις ευκαιρίες τους. Εντούτοις, η βιομηχανική πολιτική οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα χαρακτηριστικά κάθε επιμέρους τομέα. Οι ετήσιες ευρωπαϊκές εκθέσεις περί

ανταγωνιστικότητας αναλύουν τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες της οικονομίας της ΕΕ γενικότερα και, ειδικότερα, της βιομηχανίας της και είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε διατομεακές ή τομεακές πρωτοβουλίες πολιτικής.

B. Προς μια ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική

Ενώ στις δεκαετίες του 1980 και του 90, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ επικεντρώθηκαν κυρίως στη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς, η δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και η διεύρυνση της ΕΕ έχουν στρέψει την προσοχή προς την κατεύθυνση της βιομηχανικής πολιτικής. Για πρώτη φορά τον Ιούλιο του 2005, η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισαβόνας: Πλαίσιο πολιτικής για την ενίσχυση του μεταποιητικού τομέα της ΕΕ — προς μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση της βιομηχανικής πολιτικής» ([COM\(2005\)0474](#)) καθόρισε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της βιομηχανικής πολιτικής με βάση συγκεκριμένο πρόγραμμα εργασίας διατομεακών και τομεακών πρωτοβουλιών.

Στόχος της ανακοίνωσης της Επιτροπής του 2008 με τίτλο «Σχέδιο δράσης για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή και τη βιώσιμη βιομηχανική πολιτική» ([COM\(2008\)0397](#)) είναι η πρόβλεψη μιας ολοκληρωμένης δέσμης μέτρων με σκοπό την περισσότερο βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή και με παράλληλη αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας. Για την επίτευξη αυτού του «ενάρτετου κύκλου», το πρόγραμμα δράσης πρότεινε την αξιοποίηση διαφόρων μέσων πολιτικής. Παραδείγματος χάρη, η ζήτηση των καταναλωτών πρέπει να διοχετεύεται προς μια πιο βιώσιμη κατανάλωση μέσω ενός απλοποιημένου πλαισίου επισήμανσης.

Ανταποκρινόμενη στις προκλήσεις για την εξασφάλιση βιώσιμου εφοδιασμού με μη ενεργειακές πρώτες ύλες της οικονομίας της ΕΕ, η Επιτροπή δρομολόγησε την «Πρωτοβουλία για τις πρώτες ύλες» ([COM\(2008\)0699](#)), με στόχο να εξασφαλιστούν ίσοι όροι πρόσβασης σε πόρους στις τρίτες χώρες, καλύτερες γενικές συνθήκες για την εξόρυξη πρώτων υλών στην ΕΕ και μειωμένη κατανάλωση πρωτογενών πρώτων υλών μέσω της πιο αποδοτικής χρήσης των πόρων και της προώθησης της ανακύκλωσης. Μια επόμενη ανακοίνωση της Επιτροπής ([COM\(2011\)0021](#)) πρότεινε την ενίσχυση της εφαρμογής της εν λόγω πρωτοβουλίας.

Στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Προετοιμάζοντας το μέλλον μας: Ανάπτυξη μιας κοινής στρατηγικής για τις βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής» ([COM\(2009\)0512](#)), η Επιτροπή αναφέρει ότι η ΕΕ θα προωθήσει την ανάπτυξη βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής (KETs) εντός του υφιστάμενου πλαισίου πολιτικής και προτείνει τη δημιουργία ομάδας εμπειρογνομητών υψηλού επιπέδου που θα αναλάβει την ανάπτυξη μιας κοινής μακροπρόθεσμης στρατηγικής. Στην τελική έκθεσή της, η εν λόγω ομάδα προτείνει 11 συστάσεις πολιτικής για την ανάπτυξη βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής στην Ευρώπη.

Γ. Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» και η πρωτοβουλία «Μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης»

Τον Μάρτιο του 2010, η στρατηγική της Λισαβόνας αντικαταστάθηκε από τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» («Ευρώπη 2020 — Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» ([COM\(2010\)2020](#))). Η νέα στρατηγική προώθησε επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες, τέσσερις εκ των οποίων είναι ιδιαίτερα

σημαντικές προκειμένου να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας της ΕΕ: «Ένωση καινοτομίας» ([COM\(2010\)0546](#)), «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη» ([COM\(2010\)0245](#)), «Βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης» ([COM\(2010\) 0614](#)) και «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας» ([COM\(2008\)0868](#)). Η εμβληματική πρωτοβουλία «Ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης» εστιάζει σε 10 δράσεις για την προώθηση της ευρωπαϊκής βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας, δίδοντας ως εκ τούτου περισσότερη έμφαση, παραδείγματος χάρι, στην ανάπτυξη των ΜΜΕ και στον εφοδιασμό και τη διαχείριση των πρώτων υλών.

Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο: «Βιομηχανική Πολιτική: ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας» ([COM\(2011\)0642](#)), η οποία εγκρίθηκε στις 14 Οκτωβρίου 2011, ζητούσε εκτεταμένες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, καθώς και συνεκτικές και συντονισμένες πολιτικές σε όλα τα κράτη μέλη με σκοπό να ενισχυθεί η οικονομική και βιομηχανική ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και να ευνοηθεί η μακροπρόθεσμη βιώσιμη ανάπτυξη. Η εν λόγω ανακοίνωση επεσήμανε πολλούς σημαντικούς τομείς στους οποίους απαιτείται ιδιαίτερα μεγάλη προσπάθεια: διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία· ικανότητα καινοτομίας των βιομηχανικών κλάδων· βιωσιμότητα και αποτελεσματικότητα των πόρων· επιχειρηματικό περιβάλλον· ενιαία αγορά· και ΜΜΕ.

Στις 10 Οκτωβρίου 2012, η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση ([COM\(2012\)0582](#)) με τίτλο «Επικαιροποίηση της ανακοίνωσης για τη Βιομηχανική Πολιτική — Μια ισχυρότερη Ευρωπαϊκή Βιομηχανία για την Ανάπτυξη και την Οικονομική Ανάκαμψη» με σκοπό την ενίσχυση των επενδύσεων στον τομέα της καινοτομίας, με επικέντρωση σε έξι τομείς προτεραιότητας με μεγάλες προοπτικές από απόψεως δυνατοτήτων (προηγμένες τεχνολογίες κατασκευής για καθαρή παραγωγή· βασικές τεχνολογίες ευρείας εφαρμογής· προϊόντα βιολογικής προέλευσης· βιώσιμη βιομηχανική και κατασκευαστική πολιτική και πρώτες ύλες· καθαρά οχήματα και σκάφη· και έξυπνα δίκτυα). Η ανακοίνωση αυτή επισημαίνει επίσης την ανάγκη για καλύτερες συνθήκες αγοράς, πρόσβαση στην χρηματοδότηση και κεφάλαια, καθώς και το ανθρώπινο κεφάλαιο και τις δεξιότητες ως μέσα για την προώθηση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας.

Τον Ιανουάριο 2014 η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση «Για μια Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Αναγέννηση» ([COM\(2014\)0014](#)). Η ανακοίνωση αυτή επικεντρώνεται στην αντιστροφή της βιομηχανικής παρακμής και στην επίτευξη του στόχου που προβλέπει ότι έως το 2020 το 20% του ΑΕΠ πρέπει να προέρχεται από μεταποιητικές δραστηριότητες. Η Επιτροπή αναφέρει ότι, προκειμένου να προσελκυστούν νέες επενδύσεις και να δημιουργηθεί καλύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον, η ΕΕ χρειάζεται περισσότερο συνεκτικές πολιτικές στον τομέα της εσωτερικής αγοράς, συμπεριλαμβανομένων ευρωπαϊκών υποδομών σε κλάδους όπως η ενέργεια, οι μεταφορές και τα δίκτυα πληροφοριών καθώς και στον τομέα των υπηρεσιών και των εμπορευμάτων. Η σημασία της βελτιωμένης συνεργασίας στους τομείς της ποιοτικής δημόσιας διοίκησης, του εμπορίου, της έρευνας και των πρώτων υλών αναφέρεται επίσης.

Αυτή η πολιτική συμπληρώθηκε το 2016 από την ανακοίνωση με τίτλο «Ψηφιοποίηση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας — Τα πλήρη οφέλη από την ψηφιακή ενιαία αγορά» ([COM\(2016\)0180](#)), που δίνει έμφαση στον ψηφιακό μετασχηματισμό και αντιμετωπίζει

τις σχετικές προκλήσεις, όπως η χρηματοδότηση, η τυποποίηση των ΤΠΕ, τα μαζικά δεδομένα και οι δεξιότητες. Επιπλέον, (COM(2016)0733), που ξεκίνησε το 2016, έχει ως στόχο να δώσει στους πολλούς καινοτόμους επιχειρηματίες της Ευρώπης κάθε δυνατή ευκαιρία να συστήσουν εταιρείες με παγκόσμια πρωτοπορία.

Δ. Προγράμματα στήριξης της ΕΕ

Ένας μεγάλος αριθμός πολιτικών, προγραμμάτων και πρωτοβουλιών, που καλύπτουν ευρύ φάσμα τομέων, συμβάλλουν σήμερα στη βιομηχανική πολιτική της ΕΕ. Παραδείγματα πρωτοβουλιών με ειδικό κονδύλιο του προϋπολογισμού είναι μεταξύ άλλων (κατά σειρά σπουδαιότητας): η πολιτική συνοχής, το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» και το πρόγραμμα της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (COSME), ο συλλογικός προϋπολογισμός των οποίων ανέρχεται σε ποσό λίγο μικρότερο από 200 δισεκατ. ευρώ. Επιπλέον, το Επενδυτικό Σχέδιο για την Ευρώπη και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) αποσκοπούν στην κινητοποίηση τουλάχιστον 500 δισ. ευρώ για ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις έως το 2020. Δύο επαναλαμβανόμενες προτεραιότητες είναι οι ΜΜΕ και η καινοτομία.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Με τις αλλαγές του Μάαστριχτ στη Συνθήκη της ΕΚ ενσωματώθηκαν για πρώτη φορά θέματα βιομηχανικής πολιτικής — επίτευγμα που μπορεί να αποδοθεί σε πρωτοβουλίες του Κοινοβουλίου, το οποίο συνέβαλε στην ενθάρρυνση της διαδικασίας αναδιοργάνωσης του τομέα του χάλυβα και ζήτησε να ακολουθηθεί πιο δυναμική πολιτική στους βιομηχανικούς τομείς. Έκτοτε, το Κοινοβούλιο έχει εγκρίνει πολυάριθμα ψηφίσματα τα οποία έχουν ενισχύσει περαιτέρω την βιομηχανική πολιτική της ΕΕ. Ορισμένα από τα πιο πρόσφατα παρατίθενται κατωτέρω:

- το ψήφισμά του της 16ης Ιουνίου 2010 σχετικά με την ΕΕ 2020^[1] στο οποίο εκφράζει την ισχυρή υποστήριξή του για τη βιομηχανική πολιτική και προτείνει τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος το οποίο θα συμβάλει στη διατήρηση και ανάπτυξη μιας ισχυρής, ανταγωνιστικής και διαφοροποιημένης βιομηχανικής βάσης στην Ευρώπη. Τονίζει επίσης ότι η στρατηγική Ευρώπη 2020 θα πρέπει να αποκαλύψει το κόστος και τα οφέλη της μετάβασης σε μια βιώσιμη, ενεργειακά αποδοτική οικονομία·
- το ψήφισμά του της 9ης Μαρτίου 2011, σχετικά με μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης^[2], στο οποίο υπογραμμίζει την ανάγκη για ένα σφαιρικό όραμα όσον αφορά την ευρωπαϊκή βιομηχανία έως το 2020, λαμβάνοντας υπόψη την μακροπρόθεσμη κανονιστική προβλεψιμότητα και σταθερότητα που είναι ζωτικής σημασίας για την προσέλκυση επενδύσεων. Ειδικότερα, το Κοινοβούλιο παροτρύνει την Επιτροπή να αποδώσει μεγαλύτερη έμφαση στην ανανέωση, την ανταγωνιστικότητα και τη βιωσιμότητα της βιομηχανίας και να αναπτύξει μια φιλόδοξη, οικολογικά αποδοτική και πράσινη βιομηχανική στρατηγική για την ΕΕ·

[1] ΕΕ C 236 Ε της 12.8.2011, σ. 57.

[2] ΕΕ C 199 Ε της 7.7.2012, σ. 131.

- το ψήφισμά του της 26ης Οκτωβρίου 2011 σχετικά με την Ατζέντα για τις νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας^[3] στο οποίο υπογραμμίζει τη σημασία της ανάπτυξης στενότερης συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών ιδρυμάτων και βιομηχανίας και της ενθάρρυνσης και υποστήριξης των βιομηχανικών εταιρειών κατά την πραγματοποίηση επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη. Το Κοινοβούλιο ζητεί περισσότερες επενδύσεις στην παιδεία, την έρευνα και την καινοτομία, την προώθηση των κέντρων αριστείας και της κινητικότητας των νέων ανθρώπων, και την ενίσχυση για την ανάπτυξη συνθηκών που τονώνουν την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων·
- το ψήφισμά του της 19ης Ιανουαρίου 2012 σχετικά με μία διαστημική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπηρεσία του πολίτη^[4], στο οποίο υπογραμμίζει τη σημασία της στρατηγικής έρευνας και καινοτομίας στον τομέα της διαστημικής πολιτικής που θα εξασφαλίσει τεχνολογική πρόοδο, βιομηχανική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της Ένωσης δημιουργώντας θέσεις απασχόλησης στην ΕΕ·
- το ψήφισμά του της 15ης Ιανουαρίου 2014^[5] σχετικά με την επανεκβιομηχάνιση της Ευρώπης με στόχο την προώθηση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας, στο οποίο αξιολογεί τη σημερινή κατάσταση της βιομηχανίας στην Ευρώπη και προτείνει μια σειρά μέτρων για να αντιμετωπιστούν οι τρέχουσες προκλήσεις. Το ψήφισμα αυτό υποστηρίζει «την αναγέννηση της βιομηχανίας για μια βιώσιμη Ευρώπη» (RISE) προκειμένου να συνεχισθεί η καινοτομία προς μια νέα βιομηχανική επανάσταση·
- το ψήφισμά του της 4ης Φεβρουαρίου 2014^[6] με τίτλο «Σχέδιο δράσης για μια ανταγωνιστική και βιώσιμη χαλυβουργία στην Ευρώπη», στο οποίο τονίζει τη σημαντική θέση της βιομηχανίας χάλυβα στις αλυσίδες βιομηχανικής προστιθέμενης αξίας, όπως αυτές της αυτοκινητοβιομηχανίας και της βιομηχανίας κατασκευών, όπως επίσης του τομέα της ηλεκτρολογίας και της μηχανολογίας. Ζητεί επίσης τη διατήρηση μιας ανταγωνιστικής ευρωπαϊκής παραγωγής χάλυβα που θα εξασφαλίζει την οικονομική ανάπτυξη και τις θέσεις απασχόλησης στην Ευρώπη·
- το ψήφισμά του, της 9ης Ιουνίου 2016^[7], που αποσκοπεί στη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας και της παγκόσμιας ηγετικής θέσης του ευρωπαϊκού κλάδου προμήθειας σιδηροδρομικού υλικού.

Frédéric Gouardères
05/2019

[3]EE C 131 E της 8.5.2013, σ. 87.

[4]EE C 227 E της 6.8.2013, σ. 16.

[5]EE C 482 της 23.12.2016, σ. 89.

[6]EE C 93 της 27.1.2017, σ. 59.

[7]Εγκριθέντα κείμενα, [P8_TA\(2016\)0280](#).

